

Dosarul nr. 2rac-37/23
2-19155193-01-2rac-07022023

Prima instanță: Judecătoria Căușeni, sediul Central (Jud. A. Costiuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud. M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci)

ÎNCHEIERE

07 august 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Ion Malanciuc

Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Societatea Comercială „Api-Mac” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțîr și de avocatul Ion Oboroceanu,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Gospodăria Țărănească „Arnăut Ivan” împotriva Societății Comerciale „Api-Mac” Societate cu Răspundere Limitată privind încasarea prejudiciului material și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 05 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Societatea Comercială „Api-Mac” Societate cu Răspundere Limitată și s-a menținut hotărârea din 16 septembrie 2021 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central,

c o n s t a ț ă :

La 30 septembrie 2019, GȚ „Arnăut Ivan” a depus o cerere de chemare în judecată împotriva SC „Api-Mac” SRL, solicitând încasarea din contul pârâtei a mijloacelor bănești în valoare de 48 987,51 lei, precum și a cheltuielilor de judecată în valoare de 5 150 de lei, pentru achitarea taxei de stat.

În motivarea acțiunii, partea reclamantă a invocat că GȚ „Arnăut Ivan” deține în proprietate 1,1402 ha de viță de vie în extravilanul satului Sălcuța, raionul Căușeni, ceea ce reprezintă 7 rânduri a câte 300 m fiecare, pe care sunt plantate trei soiuri de struguri după cum urmează: Prezental, Lara și Moldova.

A menționat că, în adiacența acestei plantații se află terenurile ce aparțin SC „Api-Mac” SRL, iar la 14 iunie 2017 conducătorul SC „Api-Mac” SRL a efectuat lucrări agrotehnice cu utilizarea preparatelor de uz fitosanitar a terenurilor agricole plantate cu floarea soarelui, fără a lua în considerare direcția vântului care a extins soluția asupra primelor trei rânduri de viță de vie.

A relevat că în aceeași zi, la 14 iunie 2017, a fost formată o comise, care ieșind la fața locului prin actul din 14 iunie 2017 a constatat semne de fitotoxicitate a viței de vie cu preparate de uz fitosanitar, fiind încălcate normele de protecție.

A mai indicat că, potrivit răspunsului nr. 1010 din 28 august 2019, Direcția Teritorială pentru siguranța Alimentelor Căușeni a comunicat că la prelucrarea culturii de floarea soarelui cu erbicide nu s-a ținut cont de viteza vântului, fiind afectate primele două rânduri ale viței de vie.

A susținut că, prin acțiunile sale de prelucrare cu erbicide, SC „Api-Mac” SRL a încălcat prevederile pct. 25 al Regulamentului nr. 231 din 28 noiembrie 2003 privind gestionarea produselor de uz fitosanitar și fertilizanților în economia națională, aprobat de către Ministerul Agriculturii și Alimentației. Astfel, urmare a încălcărilor admise la utilizarea preparatelor de uz fitosanitar la tratarea plantelor de floarea soarelui SC „Api-Mac” SRL a cauzat GȚ „Arnăuț Ivan” pierderi la recolta de struguri de soi Moldova în cantitate de 6 611,00 kg, conform actului privind paguba pricinuită din 10 octombrie 2017 la prețul de 7,41 lei per kilogram, respectiv suma prejudiciului constituind 48 987,51 lei.

Prin hotărârea din 16 septembrie 2021 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central, s-a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de GȚ „Arnăuț Ivan”. S-a încasat din contul SC „Api-Mac” SRL, în beneficiul GȚ „Arnăuț Ivan” prejudiciul material cauzat în valoare de 48 987,21 lei. S-a încasat din contul SC „Api-Mac” SRL în beneficiul GȚ „Arnăuț Ivan” cheltuieli de judecată în valoare de 5 150,00 lei.

Exprimându-și dezacordul cu soluția primei instanțe, la 13 octombrie 2021, SC „Api-Mac” SRL, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțir și de către avocatul Ion Oboroceanu, a declarat apel împotriva hotărârii din 16 septembrie 2021 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

Prin decizia din 05 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de SC „Api-Mac” SRL și s-a menținut fără modificări hotărârea din 16 septembrie 2021 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, analizând lucrările dosarului în raport cu starea reală de fapt constatată, a conchis că prima instanța a adoptat o hotărâre legală și temeinică, iar motive de a fi casată nu s-au constatat, aceasta urmând a fi menținută integral, iar apelul declarat, fiind unul formal și neîntemeiat.

Cu referire la prevederile art. 1398 alin. (1) din Codul civil, instanța de apel a notat că pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale, care este componenta delictului civil. Componenta delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale.

Astfel, răspunderea delictuală poate fi angajată în temeiul componentei delictului civil, care include următoarele elemente: prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția, iar lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

În virtutea acestui fapt, instanța de apel a constatat că prima instanța corect a stabilit existența temeiurilor de răspundere delictuală a SC „Api-Mac” SRL în cauzarea prejudiciului material față de GȚ „Arnăuț Ivan”, dat fiind faptul că la momentul stropirii de către SC „Api-Mac” SRL a semănatului de floarea-soarelui cu preparate de uz fitosanitar nu au fost respectate prevederile art. 17 alin. (2) din Legea nr. 119 din 22 aprilie 2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți,

care prevede că „la utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților se realizează un complex de măsuri argumentate științific, adoptate pentru zona pedoclimatică respectivă, ținându-se cont de codurile de bună practică în agricultură, de studiul agrochimic al solului, de indicii pașaportului agrochimic al câmpului (parcele), de starea semănăturilor, de rezultatele diagnosticării substanțelor minerale pentru plante, de pronosticul dezvoltării bolilor, dăunătorilor și buruienilor”, în rezultatul cărora a fost afectat masivul apropiat cu viță de vie ce aparține GȚ „Arnăut Ivan”.

În aceste circumstanțe, bazându-se pe prevederile art. 1398 din Codul civil și probele administrate de părți la materialele cauzei, din care rezultă cu certitudine vinovăția conducătorului SC „Api-Mac” SRL în afectarea a 3 rânduri de viță de vie ce aparține GȚ „Arnăut Ivan” în urma prelucrării cu erbicid a masivului de teren semănat cu floarea - soarelui, instanța de apel a conchis că prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia de a admite cerința reclamantului GȚ „Arnăut Ivan” privitor la repararea prejudiciului material și a încasat din contul SC „Api-Mac” SRL, în beneficiul GȚ „Arnăut Ivan” suma de 48 987,21 lei cu titlu de compensare a prejudiciului material.

În continuare, instanța de apel a menționat că nu pot fi admise alegațiile părții apelante, precum că prima instanța a emis hotărârea în lipsa probelor care ar justifica pretențiile invocate, or, prima instanță și-a fundamentat concluzia de admitere a acțiunii în baza probele administrate de părți la materialele cauzei, și nu au fost contestate de către apelantul SC „Api-Mac” SRL.

Cu privire la criticile părții apelante, precum că, actele de constatare au fost întocmite de către persoane care nu dețin competențe în domeniu, instanța de apel a menționat că, potrivit art. 22 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 119 din 22 aprilie 2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți, autoritățile competente în limitele atribuțiilor, sunt împuternicite să constate contravenții și să încheie procese verbale privind încălcarea prezentei legi și altor acte legislative cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți, astfel că, actele de constatare au fost întocmite de către autoritățile competente, după cum urmează: actul din 14 iunie 2017, aprobat de Primăria Sălcuța, raionul Căușeni, a fost întocmit de Comisia în componența: Gheorghe Cojocar – șef adjunct ANSA Căușeni, Nina Ceban - specialist principal DAA Căușeni, Ivan Arnaut – agentul economic GȚ „Arnăut Ivan” (f.d. 12); actul din 10 octombrie 2017 privind paguba pricinuită viței de vie a lui Ivan Arnăut, aprobat de Primăria satului Sălcuța, a fost întocmit de Comisia în componența: Gaina Valentina – consilier local, Maria Ciomîrtan – contabil șef, Tamara Canțir – secretar al Consiliului local și Ivan Arnaut – proprietarul terenului; actul din 29 mai 2019, aprobat de Primăria Sălcuța, raionul Căușeni și Direcția Economie și Construcții la 03 iulie 2019, a fost întocmit de Comisia în componența: Ion Novac, primarul satului Sălcuța; Nina Ceban, specialist principal Secția Agricultură Relații Funciare și Cadastru, Căușeni; Elena Berlinschi, specialist Secția Agricultură Relații funciare și Cadastru, Căușeni; V alentina Gaina, consilier local Primăria Sălcuța; Ivan Arnaut, conducător GȚ „Arnăut Ivan”; Vitalie Bagrin, conducător GȚ „Bagrin Vitalie”; Vasile Tataru, conducător GȚ „Tataru Vasile”; Luca Tataru, conducător GȚ „Tataru Luca”; Gheorghe Canțir, conducător SC „Api-Mac” SRL (f.d. 35).

Subsecvent, instanța de apel a notat că nu poate admite nici criticile părții apelante, precum că, prima instanța a examinat cauza civilă cu încălcarea principiului contradictorialității, deoarece nu i s-a oferit posibilitatea de a fi audiate persoanele care au întocmit actele de constatare.

Or, instanța de apel a constatat că, apelantul în prima instanța nu a demonstrat necesitatea audierii acestor persoane în calitate de martori, iar, pe de altă parte, reprezentantul apelantului SC „Api-Mac” SRL, utilizând calea de atac - apelul, în detrimentul art. 372 din Codul de procedură civilă, nu a solicitat audierea cărorva martori, nu a prezentat probe pe care nu a avut posibilitatea să le prezinte instanței de fond, nu a indicat care anume circumstanțe urmau a fi stabilite și nu au fost stabilite de către instanța de fond, precum și nu a indicat din care considerente hotărârea contestată este ilegală, astfel, în esență, Colegiul reține că, alegațiile din apel sunt neîntemeiate, urmând a fi respinse.

La caz, instanța de apel a constatat cu certitudine că, prima instanța conducându-se de prevederile art. 9 și art. 26 din Codul de procedură civilă, la examinarea cauzei a asigurat părții apelante măsurile de protecție a unui proces judiciar echitabil, contradictoriu, cu garantarea posibilității tuturor litiganților de a se prezenta la ședință și a se folosi în condiții egale de toate mijloacele procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel a considerat ca nefondate argumentele invocate în apel, deoarece acestea poartă un caracter declarativ și formal, constituie o reproducere a circumstanțelor constatate în ședința de judecată, nefiind temei de casare a hotărârii contestate, or, prima instanța - reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind legală și întemeiată, în corespundere cu art. 130 din Codul de procedură civilă.

La 23 ianuarie 2023, SC „Api-Mac” SRL, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțir și de avocatul Ion Oboroceanu, au declarat recurs împotriva deciziei din 05 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi decizii prin care să fie admisă integral acțiunea.

În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță cât și instanța de apel, suplimentar invocându-se că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea justă și corectă a cauzei, iar circumstanțele importante pe care instanța le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente întocmite de organele competente, situație care a dus la soluționarea greșită a cauzei.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 05 octombrie 2022.

Decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 05 octombrie 2022, a fost expeditată avocatului Ion Oboroceanu, care acționează în interesele SC „Api-Mac”

SRL, prin intermediul poștei electronice, la data de 09 decembrie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.119).

Totodată, potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr. 6642 din 09 decembrie 2022 (f.d. 119), rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa apelantei SC „Api-Mac” SRL, prin intermediul oficiului poștal, copia deciziei integrale din 05 octombrie 2022, însă, date privind recepționarea acesteia lipsesc la dosar.

Astfel, recursul declarat de către SC „Api-Mac” SRL, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțir și de avocatul Ion Oboroceanu, la 23 ianuarie 2023, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

La 07 februarie, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul oficiului poștal, a expediat în adresa intimatului GȚ „Arnăut Ivan”, copia recursului declarat de către SC „Api-Mac” SRL, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțir și de avocatul Ion Oboroceanu, împotriva deciziei din 05 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 129).

Prin referința depusă la 07 martie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d. 138), cât și prin intermediul oficiului poștal (f.d.149), GȚ „Arnăut Ivan”, reprezentată de avocata Tatiana Voloh, a solicitat respingerea recursului declarat de către SC „Api-Mac” SRL, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțir și de avocatul Ion Oboroceanu, împotriva deciziei din 05 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, ca inadmisibil și neîntemeiat cu menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel (f.d. 139/141; 143/145).

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Respectiv, recursul declarat de către SC „Api-Mac” SRL, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțir și de avocatul Ion Oboroceanu, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile invocate în cererea de recurs declarată de către SC „Api-Mac” SRL, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțir și de avocatul Ion Oboroceanu, împotriva deciziei din 05 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încalcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helters c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursul declarat de către SC „Api-Mac” SRL, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțir și de avocatul Ion Oboroceanu, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art. 440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Societatea Comercială „Api-Mac” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de administratorul Gheorghe Canțir și de avocatul Ion Oboroceanu, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Mariana Ursachi